

มติที่ประชุม

บันทึกข้อความ

มหาดไทย

เรื่อง

ส่วนราชการ: สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ โทร. 612-1555 ต่อ 402 3/38
 ที่: นร (กพข.) 0904/ ๒๕๖๓ วันที่: 30 ตุลาคม 2543 ศึกษาค้น
 เรื่อง: มติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ครั้งที่ 10/2543 (ครั้งที่ 80) ๗๖๖๕

เรียน รองนายกรัฐมนตรี (นายสุชาติ ปานิชกุล)

ประธานกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

ผ่านรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาวิตรี โพธิ์พิน)

- 1 พ.ย. 2543
 30 ต.ค. ๒๕๔๓

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2538 มอบอำนาจให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติสามารถพิจารณา มีมติและสั่งการในเรื่องนโยบายพลังงานแทนคณะรัฐมนตรีได้ แล้วแจ้งให้คณะรัฐมนตรีทราบภายหลังและถือเป็นมติของคณะรัฐมนตรีต่อไปนั้น

คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ได้มีการประชุมครั้งที่ 10/2543 (ครั้งที่ 80) เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2543 โดยได้มีมติในเรื่องต่างๆ ซึ่งเห็นสมควรรายงานเสนอคณะรัฐมนตรีทราบและถือเป็นมติ ดังนี้

1. ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.
2. สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง และแผนเตรียมพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ในตะวันออกกลาง

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.

ข้อสังเกตของที่ประชุม

1. รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย (นายพินิจ จารุสมบัติ) ได้ให้ข้อสังเกตว่า อำนาจในการให้สัมปทานหรือใบอนุญาตการประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าสมควรคงไว้ที่กระทรวงมหาดไทยเพียงแห่งเดียว ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 เนื่องจากเห็นว่าอำนาจในการให้สัมปทานการประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าของกรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย และอำนาจในการออกใบอนุญาตของคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแห่งชาติมีความซ้ำซ้อนกัน ตัวอย่างจากในหลายประเทศที่ได้มีการปรับโครงสร้างและแปรรูปกิจการไฟฟ้าไปแล้ว อำนาจในการอนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้ายังคงเป็นอำนาจของหน่วยงานรัฐซึ่งดูแลด้านความมั่นคงปลอดภัย

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ชี้แจงว่าการกำกับดูแลการอนุญาตประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าในต่างประเทศมีหลายรูปแบบ เช่น องค์กรกำกับดูแลอิสระสาขาพลังงานเป็นผู้มีอำนาจในการออกใบอนุญาตเพียงแห่งเดียว หรือบางประเทศได้มีการแบ่งแยกอำนาจหน้าที่การกำกับดูแลการประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าไว้ที่หลายหน่วยงานโดยพิจารณาไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกันในการดำเนินงาน อาทิ การออกใบอนุญาตด้านความมั่นคงและความปลอดภัยจะอยู่ที่หน่วยงานหนึ่งซึ่งเป็นหน่วยงานราชการของรัฐ ในขณะที่องค์กรกำกับดูแลอิสระฯ จะกำกับดูแลการออกใบอนุญาตในด้านเศรษฐศาสตร์โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการแข่งขันอย่างเพียงพอในกิจการผลิตไฟฟ้า เพื่อประโยชน์ในการให้การคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งผู้ลงทุนจะต้องดำเนินการขอรับใบอนุญาตจากทั้งสองหน่วยงานจึงจะสามารถประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าได้

สำหรับประเทศไทยเมื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย จะยังคงให้สัมปทานการประกอบกิจการผลิตไฟฟ้าต่อไปเพื่อกำกับดูแลด้านความมั่นคง ปลอดภัย และด้านเทคโนโลยีโรงไฟฟ้า ส่วนองค์กรกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่ จะกำกับดูแลการออกใบอนุญาตโดยพิจารณาถึงปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์เป็นหลัก โดยคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะทำหน้าที่กำหนดขอบเขตการกำกับดูแลการออกใบอนุญาตระหว่างสองหน่วยงานไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน ตามความในมาตรา 7 (6) ของร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.

ทั้งนี้ฝ่ายเลขานุการฯ ขอรับไปปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำให้ชัดเจนในขั้นตอนการพิจารณาตรวจร่างของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

2. รองปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (นายอิทธิ พิชยนทรโยธิน) ให้ข้อสังเกตว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในหลักการจะไม่ครอบคลุมถึงการกำกับดูแลการผลิตไฟฟ้าเพื่อใช้เอง (Self-Generation) แต่ในร่างฉบับดังกล่าวยังไม่มีข้อความตอนใดระบุไว้อย่างชัดเจน ดังนั้นจึงเห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการฯ รับไปปรับปรุงแก้ไขข้อความให้ชัดเจนในขั้นตอนการพิจารณาตรวจร่างของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มติของที่ประชุม

เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. (รายละเอียดตามเอกสารแนบ 1) โดยให้รับข้อสังเกตของที่ประชุมไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขถ้อยคำหรือข้อความในร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ในขั้นตอนการพิจารณาตรวจร่างของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

2. สถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงและแผนเตรียมพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ในตะวันออกกลาง

2.1 รับทราบสถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

2.2 เห็นชอบแผนเตรียมพร้อมเพื่อรองรับสถานการณ์ในตะวันออกกลาง และมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง รายละเอียดตามเอกสารแนบ 2

2.3 มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพข.) ติดตามสถานการณ์ในตะวันออกกลางและสถานการณ์ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างใกล้ชิด โดยให้ประเมินสถานการณ์และรายงานให้คณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน และคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติทราบเป็นระยะๆ

2.4 หากสถานการณ์ในตะวันออกกลางดูกลาม และมีผลกระทบต่อการจัดหาน้ำมันของประเทศ ให้ สพข. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหม กระทรวงการคลัง กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ และผู้ค้าน้ำมัน เพื่อกำหนดมาตรการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และเสนอผ่านประธานคณะกรรมการพิจารณานโยบายพลังงาน เพื่อให้นายกรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ออกเป็นคำสั่งนายกรัฐมนตรีต่อไป

อนึ่ง เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้นำเรื่องร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. เสนอสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในการประชุมวันอังคารที่ 31 ตุลาคม 2543 จึงเห็นควรนำมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติในครั้งนี้นำเข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรีในวันเดียวกันเพื่อให้รับทราบข้อสังเกตของที่ประชุมในเรื่องดังกล่าวไปพร้อมกัน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบ และนำเสนอคณะรัฐมนตรีในการประชุมวันอังคารที่ 31 ตุลาคม 2543 เพื่อทราบและถือเป็นมติคณะรัฐมนตรีต่อไปด้วย จะขอคุณยิ่ง

๐๙ ส.ค.
ม.ค. ๒๕๔๓
นายก.ค. ๕๓
(นายชวน หลีกภัย)
นายกรัฐมนตรี

ส.ค. ๒๕/๒๖
ได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ 31 ต.ค. 2543 ลงมติว่า
ทราบ (๒๖/๑๓๓-๒๐)
(นายภิรมย์ศักดิ์ ลาภาโรจนกิจ)
เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

กานเมืองนคร
สมทบ ๐๙ ส.ค. ๒๕๔๓
๙๖๖๖ ๓๑ ต.ค. ๕๓

๙๖๖๖ ๓๑ ต.ค. ๕๓
๙๖๖๖ ๓๑ ต.ค. ๕๓
๙๖๖๖ ๓๑ ต.ค. ๕๓
(นายสุภชัย พานิชภักดิ์)
รองนายกรัฐมนตรี
๙๖๖๖ ๓๑ ต.ค. ๕๓

ระเบียบวาระที่ 3.1 ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.

1. ความเป็นมา

1.1 คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติในการประชุมครั้งที่ 9/2543 (ครั้งที่ 79) เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2543 ได้พิจารณาเรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. โดยที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. โดยมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมโยธาธิการ กระทรวงมหาดไทย และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จัดส่งข้อแก้ไขมายังสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเวียนคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเพื่อขอความเห็นชอบก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

1.2 เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติข้างต้น กรมโยธาธิการ และ ปตท. ได้มีหนังสือถึง สพช. เพื่อเสนอข้อแก้ไขและข้อคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. เพื่อนำไปพิจารณาปรับปรุงร่างพระราชบัญญัตินี้ต่อไป

2. การแก้ไขปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ.

สพช. ในฐานะฝ่ายเลขานุการ คณะทำงานยกร่างกฎหมายจัดตั้งองค์กรกำกับดูแลอิสระสาขาพลังงาน ได้มีการหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมโยธาธิการ ปตท. และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อนำข้อแก้ไขและข้อคิดเห็นของกรมโยธาธิการและ ปตท. มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับข้อแก้ไขของกรมโยธาธิการและ ปตท. ซึ่งจากการหารือร่วมกันได้ข้อสรุปในการแก้ไขร่างพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

2.1 ข้อแก้ไขของกรมโยธาธิการ

(1) เพิ่มเติมมาตรา 7(6) ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ จากเดิมที่ให้อำนาจแก่ ‘คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเท่านั้นในการกำหนดขอบเขตการอนุญาตหรือการให้สัมปทานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 และขอบเขตการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของคณะกรรมการเพื่อมิให้มีความซ้ำซ้อนกัน เป็น “ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดขอบเขตการอนุญาตหรือการให้สัมปทานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 และขอบเขตการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกรมโยธาธิการและคณะกรรมการ เพื่อมิให้มีความซ้ำซ้อนกัน”

(2) เพิ่มเติมวรรค 5 ของมาตรา 43 ในส่วนของการอนุญาตประกอบกิจการพลังงาน เพื่อระบุว่าในการประกอบกิจการพลังงาน นอกจากผู้ประกอบกิจการพลังงานจะต้องขอรับใบอนุญาตจากคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแห่งชาติแล้ว หากประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 และกฎหมายอื่นกำหนดให้ต้องขอรับใบอนุญาตหรือได้รับสัมปทาน ผู้ประกอบกิจการพลังงานก็จะต้องขอรับใบอนุญาตหรือสัมปทานตามกฎหมายนั้นด้วย จึงเพิ่มเติมข้อความว่า “การประกอบกิจการพลังงานใดซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตหรือรับสัมปทานตามกฎหมาย

อื่น จะต้องได้รับอนุญาตหรือรับสัมปทานตามกฎหมายนั้นด้วย ยกเว้นการขออนุญาตการผลิตพลังงานควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน และการขออนุญาตตามมาตรา 37 ตามกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย”

(3) เพิ่มเติมข้อความในมาตรา 45 (16) โดยในส่วนของประเภทใบอนุญาตการประกอบกิจการค้าปลีกก๊าซธรรมชาติ ให้เพิ่มเติมว่า “ยกเว้น การประกอบกิจการสถานีบริการก๊าซธรรมชาติสำหรับรถ”

(4) เพิ่มเติมข้อความในมาตรา 68 วรรคหนึ่ง “ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจกำหนดมาตรฐานด้านความมั่นคงปลอดภัยและด้านเทคโนโลยีของโรงไฟฟ้า”

(5) แก้ไขมาตรา 172 โดยขอตัด “ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58” ออกจากข้อความเดิมคือ “ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติ หรือการอนุญาตที่อาศัยอำนาจตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 พระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. 2535 ”

(6) มาตรา 176 เปลี่ยนแปลงถ้อยคำจาก “อนุญาตตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58” เป็น “สัมปทานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58” ในบรรทัดที่ 2

2.2 ข้อแก้ไขของ ปตท.

เพื่อให้การออกใบอนุญาตไม่ให้เกิดผลเสียหายจากข้อผูกพันเดิมที่การไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง และ ปตท. ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ และเพื่อให้เกิดความมั่นใจแก่คู่สัญญาของการไฟฟ้าทั้ง 3 แห่ง และ ปตท. จากการทำข้อผูกพันดังกล่าว จึงแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 174 วรรค 3 เป็น “ในการออกใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงข้อผูกพันที่มีอยู่เดิมและประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับบริการอยู่เดิม และการพัฒนาเพื่อให้มีการบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือการอื่นใดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้”

สพช. ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ตามความเห็นของกระทรวงมหาดไทยและ ปตท. ตามข้อ 2 และได้เวียนคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติเพื่อพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2543 และขณะนี้อยู่ระหว่างการนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนนำเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาตรวจร่างต่อไป

(รายละเอียดตามเอกสารแนบ)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ร่างที่ 7 / วันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2543

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน

พ.ศ.

หลักการ

มีกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน

เหตุผล

โดยที่รัฐมีนโยบายในการปรับโครงสร้างกิจการพลังงานให้มีการแข่งขันและเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น เพื่อให้การจัดหาพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีปริมาณเพียงพอ และทั่วถึงตอบสนองความต้องการภายในประเทศในราคาและคุณภาพที่เป็นธรรม จึงจำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแห่งชาติขึ้น เพื่อกำกับดูแลกิจการพลังงานที่มีลักษณะการผูกขาด ซึ่งได้แก่ กิจการไฟฟ้า กิจการก๊าซธรรมชาติและกิจการอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา โดยคณะกรรมการมีหน้าที่ออกใบอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน ส่งเสริมการแข่งขัน ป้องกันการใช้อำนาจการผูกขาดโดยมิชอบ และให้การคุ้มครองผู้ใช้พลังงาน และเพื่อให้คณะกรรมการสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สมควรให้มีสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานแห่งชาติขึ้น เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล นอกจากนั้น เพื่อให้กิจการไฟฟ้ามีการแข่งขัน ให้ผู้ใช้ไฟฟ้ามีทางเลือกในการซื้อไฟฟ้าและมีการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ เห็นสมควรให้มีการจัดตั้งตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าแห่งประเทศไทยขึ้น ทำหน้าที่เป็นศูนย์ควบคุมระบบส่งไฟฟ้าของประเทศ ศูนย์ปฏิบัติการทางการตลาดและศูนย์บริหารการชำระเงิน โดยมีคณะกรรมการตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าแห่งประเทศไทยทำหน้าที่กำกับดูแล จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

-ร่าง-
พระราชบัญญัติ
การประกอบกิจการพลังงาน
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการพลังงาน
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล
ซึ่งตามมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๕๐ และมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการประกอบกิจการพลังงาน
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“พลังงาน” หมายความว่า พลังงานตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายพลังงาน
แห่งชาติ

“พลังงานหมุนเวียน” หมายความว่า พลังงานหมุนเวียนตามกฎหมายว่าด้วยคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ

“ก๊าซธรรมชาติ” หมายความว่า ไฮโดรคาร์บอนที่มีสภาพเป็นก๊าซทุกชนิด ไม่ว่าขึ้นหรือ
แท่ง ที่ผลิตได้จากหลุมน้ำมันหรือหลุมก๊าซ หรือก๊าซไฮโดรคาร์บอนที่เหลือจากกระบวนการแยกก๊าซ หรือสาร
ประกอบไฮโดรคาร์บอนที่มีลักษณะเป็นก๊าซก่อนที่จะถูกทำให้เป็นของเหลว แต่ไม่รวมถึงก๊าซปิโตรเลียม
เหลวที่ใช้เป็นเชื้อเพลิง และก๊าซไฮโดรคาร์บอนที่ใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมปิโตรเคมี

(3) ส่งเสริมการแข่งขันในกิจการพลังงาน และป้องกันการใช้อำนาจในทางมิชอบในการประกอบกิจการพลังงาน รวมทั้ง ควบคุมดูแลให้การกำกับกิจการพลังงานในช่วงการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบการแข่งขันเป็นไปด้วยความราบรื่น

(4) ส่งเสริมให้การให้บริการของระบบโครงข่ายพลังงานเป็นไปด้วยความเป็นธรรม โปร่งใส โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

(5) ส่งเสริมให้การประกอบกิจการพลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(6) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบกิจการพลังงานได้รับผลตอบแทนทางการเงินจากการประกอบการในระดับที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้ใช้บริการ

(7) สนับสนุนให้มีการใช้พลังงานและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในการประกอบกิจการพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

(8) ป้องกันผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการประกอบกิจการพลังงาน

(9) ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนและการใช้พลังงานที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย

มาตรา 7 เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางทั่วไปในการประกอบกิจการพลังงาน

(2) พิจารณานุมัติแผนการขยายระบบโครงข่ายพลังงาน

(3) กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับอัตราค่าบริการและการให้บริการของผู้ประกอบกิจการพลังงาน

(4) กำหนดนโยบายมาตรฐานคุณภาพบริการ และมาตรฐานในการประกอบกิจการพลังงาน

(5) กำหนดนโยบายในการจัดให้มีบริการพลังงานอย่างทั่วถึง และให้มีบริการพลังงานสำหรับผู้ด้อยโอกาส

(6) ร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดขอบเขตการอนุญาตหรือการให้สัมปทานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 พ.ศ. 2515 และขอบเขตการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของกรมโยธาธิการและคณะกรรมการ เพื่อไม่ให้มีความซ้ำซ้อนกัน

(7) กำหนดประเภทและลักษณะของกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตหรือได้รับการยกเว้น

(8) ให้ความเห็นชอบค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและค่าธรรมเนียมการประกอบกิจการพลังงาน

(9) กำหนดนโยบายในการป้องกันและแก้ไขการขาดแคลนพลังงาน

(10) กำหนดนโยบายในการส่งเงินเข้ากองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าตามมาตรา 85 และในการจ่ายเงินชดเชยจากกองทุนตามมาตรา 86

ในทุกกรอบปีให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีและประเมินผลการใช้จ่ายเงิน และทรัพย์สินของสำนักงาน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด

ให้สำนักงานเป็นหน่วยงานรับตรวจตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา 42 ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปีเสนอคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และรัฐสภาทุกสิ้นปีงบประมาณ และเปิดเผยต่อสาธารณชน รายงานนี้ให้กล่าวถึง ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการและสำนักงานในปีที่ล่วงมาแล้ว รวมทั้งเหตุผลในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ งบดุล งบการเงิน และบัญชีทำการพร้อมทั้งรายงานของผู้สอบบัญชี รวมทั้งแผนงานที่จะดำเนินการ ในภายหน้าของคณะกรรมการและสำนักงาน

หมวด 3

การกำกับและการประกอบกิจการพลังงาน

ส่วนที่ 1

การอนุญาตการประกอบกิจการพลังงาน

มาตรา 43 ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบกิจการพลังงานไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

ห้ามมิให้ผู้ใดตั้งหรือขยายหรือเป็นเจ้าของสถานประกอบกิจการพลังงานก่อนได้รับอนุญาต คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติมีอำนาจกำหนดให้การประกอบกิจการพลังงานบางประเภทหรือบางลักษณะ ได้รับยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ อาจกำหนดให้ต้องแจ้งต่อสำนักงานก็ได้

การประกอบกิจการพลังงานที่ต้องได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ให้หมายความรวมถึงกิจการปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม

การประกอบกิจการพลังงานใดซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตหรือรับสัมปทานตามกฎหมายอื่น จะต้องได้รับอนุญาตหรือรับสัมปทานตามกฎหมายนั้นด้วย ยกเว้นการขออนุญาตการผลิตพลังงานควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน และการขออนุญาตตามมาตรา 37 ตามกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การประกอบกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องขอใบอนุญาตการผลิตพลังงานควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน และไม่ต้องขออนุญาตตามมาตรา 37 ตามกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

มาตรา 44 ให้คณะกรรมการมีอำนาจในการสั่งให้ผู้ประกอบกิจการที่เข้าลักษณะเป็น การประกอบกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีได้รับใบอนุญาต ดำเนินการหยุดหรือระงับการประกอบ กิจการพลังงาน หรือปลดการเชื่อมโยงออกจากระบบโครงข่ายพลังงาน

มาตรา 45 ใบอนุญาตตามมาตรา 43 ประกอบด้วย

- (1) การประกอบกิจการผลิตไฟฟ้า
 - (2) การประกอบกิจการระบบส่งไฟฟ้า
 - (3) การประกอบกิจการระบบจำหน่ายไฟฟ้า
 - (4) การประกอบกิจการโครงข่ายไฟฟ้าเฉพาะ
 - (5) การประกอบกิจการซื้อไฟฟ้าในระดับค้าส่ง
 - (6) การประกอบกิจการขายไฟฟ้าในระดับค้าส่ง
 - (7) การประกอบกิจการค้าปลีกไฟฟ้า
 - (8) การประกอบกิจการศูนย์ควบคุมระบบส่งไฟฟ้า
 - (9) การประกอบกิจการศูนย์ปฏิบัติการทางการตลาดซื้อขายไฟฟ้า
 - (10) การประกอบกิจการศูนย์บริหารการชำระเงินในการซื้อขายไฟฟ้า
 - (11) การประกอบกิจการระบบส่งก๊าซธรรมชาติ
 - (12) การประกอบกิจการระบบจำหน่ายก๊าซธรรมชาติ
 - (13) การประกอบกิจการโครงข่ายก๊าซธรรมชาติเฉพาะ
 - (14) การประกอบกิจการซื้อก๊าซธรรมชาติในระดับค้าส่ง
 - (15) การประกอบกิจการขายก๊าซธรรมชาติในระดับค้าส่ง
 - (16) การประกอบกิจการค้าปลีกก๊าซธรรมชาติ ยกเว้นการประกอบกิจการสถานีบริการ
จำหน่ายก๊าซธรรมชาติสำหรับรถ
 - (17) การประกอบกิจการศูนย์ควบคุมระบบโครงข่ายก๊าซธรรมชาติ
 - (18) การประกอบกิจการศูนย์ปฏิบัติการทางการตลาดซื้อขายก๊าซธรรมชาติ
 - (19) การประกอบกิจการศูนย์บริหารการชำระเงินในการซื้อขายก๊าซธรรมชาติ
 - (20) การประกอบกิจการเก็บรักษาก๊าซธรรมชาติ
 - (21) การประกอบกิจการอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา
- พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง (21) ให้ออกโดยคำแนะนำของคณะกรรมการนโยบาย

พลังงานแห่งชาติ

มาตรา 46 คุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาต วิธีการขอรับใบอนุญาต หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระยะเวลาในการออกใบอนุญาต รวมทั้งอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และค่าธรรมเนียมการประกอบ กิจการพลังงานให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ซึ่งต้องสอดคล้องกับแผนการขยาย ระบบโครงข่ายพลังงานที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติพิจารณาอนุมัติ

มาตรา 65 ลักษณะทางวิชาการและมาตรฐานของอุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงานต้องเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 66 คณะกรรมการอาจประกาศกำหนดให้อุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อกับระบบโครงข่ายพลังงานบางประเภทต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานก่อนนำมาใช้ในการให้บริการพลังงานได้

มาตรา 67 ผู้รับใบอนุญาตต้องบำรุงรักษา ซ่อมแซม และแก้ไขปรับปรุงระบบโครงข่ายพลังงาน อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบกิจการพลังงานให้ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบที่ออกตามมาตรา 64 วรรคหนึ่ง หากเกิดความชำรุดเสียหายจะต้องดำเนินการแก้ไขให้สามารถใช้งานได้โดยเร็ว

มาตรา 68 ในการกำหนดลักษณะทางวิชาการและมาตรฐานตามมาตรา 64 วรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจอ้างถึงลักษณะและมาตรฐานที่กำหนดโดยหน่วยงานอื่น ตามอำนาจหน้าที่ในกฎหมายว่าด้วยการอื่นก็ได้ ทั้งนี้ ให้กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจกำหนดมาตรฐานด้านความมั่นคงปลอดภัยและด้านเทคโนโลยีของโรงไฟฟ้า

คณะกรรมการอาจมอบหมายให้หน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองลักษณะทางวิชาการ และมาตรฐานตามวรรคหนึ่งแทนก็ได้

มาตรา 69 ให้สำนักงานมีอำนาจรับทำการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของอุปกรณ์ตามมาตรา 66 หรือกรณีที่มีการร้องขอจากบุคคลใดที่ประสงค์จะให้มีการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 70 ผู้ใดประสงค์จะจัดตั้งหน่วยตรวจสอบและรับรองมาตรฐานของอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจการพลังงานหรืออุปกรณ์ที่ใช้ต่อเนื่องกับระบบโครงข่ายพลังงาน ต้องได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการ

คุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาต การยื่นคำขอรับใบอนุญาต การออกใบอนุญาต อายุใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมตรวจสอบและรับรอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

หน่วยตรวจสอบและรับรองต้องมีผู้ตรวจสอบและรับรอง คณะกรรมการจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ ตามควรแก่กรณีได้

มาตรา 71 ในกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเพิกถอนใบอนุญาตให้จัดตั้งหน่วยตรวจสอบและรับรอง

(1) ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งหน่วยตรวจสอบและรับรองขาดคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในประกาศที่ออกตามมาตรา 70 วรรคสอง

มาตรา 166 ในวาระเริ่มแรก ให้เลขาธิการคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่ของเลขาธิการและให้สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งเลขาธิการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 167 ในวาระเริ่มแรก เพื่อให้การปฏิบัติงานของสำนักงานดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้หน่วยงานราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ สนับสนุนข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างมาช่วยปฏิบัติงานในสำนักงาน ไปพลางก่อนเป็นการชั่วคราว โดยให้ได้รับเงินเดือนทางสังกัดเดิมแต่อยู่ในบังคับบัญชาของเลขาธิการ

การมาปฏิบัติงานของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติหน้าที่ตามต้นสังกัด

มาตรา 168 ในวาระเริ่มแรก ให้คณะกรรมการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าจนกว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 169 ในวาระเริ่มแรก ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยปฏิบัติหน้าที่ของตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าจนกว่าจะมีการดำเนินการตามมาตรา 127

มาตรา 170 ในวาระเริ่มแรก ให้ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยปฏิบัติหน้าที่ของผู้จัดการตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าจนกว่าจะได้มีการแต่งตั้งผู้จัดการตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 171 ในวาระเริ่มแรก เพื่อให้การปฏิบัติงานของตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีอาจกำหนดให้หน่วยงานราชการ ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐสนับสนุนข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างมาช่วยปฏิบัติงานในตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้าไปพลางก่อนเป็นการชั่วคราว โดยให้ได้รับเงินเดือนทางสังกัดเดิมแต่อยู่ในบังคับบัญชาของผู้จัดการตลาดกลางซื้อขายไฟฟ้า

การมาปฏิบัติงานของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างตามวรรคหนึ่งให้ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามต้นสังกัด

มาตรา 172 ในกรณีที่พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง มติ หรือการอนุญาตที่อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หรือพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้หรือพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ส่วนราชการที่มีอำนาจตามกฎหมาย

นั้นแก้ไขเพื่อให้ชัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่ง หรือมติที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 173 การประกอบกิจการพลังงานที่เข้าลักษณะเป็นการประกอบกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย หรือนิติบุคคลอื่น รวมทั้งผู้ประกอบการพลังงานอื่นที่ได้รับการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยหรือนิติบุคคลดังกล่าวให้อยู่ในการกำกับดูแลของคณะกรรมการ และจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการ

มาตรา 174 ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ยื่นขอใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในหกสิบวันนับจากวันที่ประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา 46 มีผลใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบกิจการพลังงานตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย ตามลักษณะและประเภทของการประกอบกิจการ รวมทั้งสิทธิต่าง ๆ ในการให้บริการพลังงานที่มีอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้คณะกรรมการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการประกอบกิจการของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงข้อผูกพันที่มีอยู่เดิมและประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับบริการอยู่เดิม และการพัฒนาเพื่อให้มีการบริการที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพหรือการอื่นใดเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แห่งพระราชบัญญัตินี้

ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทยประกอบกิจการพลังงานต่อไปได้ และจะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้เสมือนกับเป็นผู้ได้รับใบอนุญาต

ให้นำความในมาตรานี้มาใช้บังคับกับการประกอบกิจการพลังงานที่กระทำโดยหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นด้วย

มาตรา 175 ให้ผู้ประกอบการพลังงานที่เข้าลักษณะเป็นการประกอบกิจการพลังงานที่ต้องขออนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอรับใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา 46 มีผลใช้บังคับ

ให้คณะกรรมการออกใบอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ให้แก่ผู้ประกอบการพลังงานนั้น โดยให้คณะกรรมการมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามความเหมาะสม

ในกรณีที่ผู้ประกอบการพลังงานดังกล่าวได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานอื่นของรัฐก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ใบอนุญาตตามวรรคสองจะต้องไม่รบกวนผลประโยชน์เดิมของผู้ประกอบการพลังงานและของผู้ใช้พลังงานที่ซื้อพลังงานจากผู้ประกอบการพลังงานดังกล่าว

ในระหว่างที่ยังไม่ได้รับใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้ผู้ประกอบการพลังงานประกอบกิจการต่อไปได้ และจะต้องปฏิบัติตามการอนุญาตใด ๆ ที่ได้ให้ไว้ตามพระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน พ.ศ. 2535 หรือพระราชบัญญัติการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2511 จนกว่าจะได้รับใบอนุญาตตามวรรคสอง

ในกรณีที่ผู้ประกอบการพลังงานไม่เห็นด้วยกับการออกใบอนุญาตของคณะกรรมการตามวรรคสองให้ยื่นอุทธรณ์ต่อศาลปกครองภายในสามสิบวัน

มาตรา 176 การซื้อไฟฟ้าผ่านระบบโครงข่ายไฟฟ้าเฉพาะจากผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้าที่ได้รับสัมปทานตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 หรือจากผู้ประกอบการผลิตไฟฟ้าที่ดำเนินการผลิตไฟฟ้าก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องชำระค่าการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบการแข่งขันตามมาตรา 138 หรือส่งเงินเข้ากองทุนตามมาตรา 85 และมีให้ได้รับเงินชดเชยจากกองทุนตามมาตรา 86

มาตรา 177 ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย กรมโยธาธิการ กรมพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ และหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นที่มีหน้าที่ในการอนุญาตและการกำกับดูแล หรือการควบคุมการประกอบกิจการพลังงาน จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบกิจการพลังงาน ให้แก่คณะกรรมการตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

**มาตรการและแนวทางแก้ไข
ปัญหาภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง**

**สำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
27 ตุลาคม 2543**

มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2540 ได้มีมติเห็นชอบให้ลดอัตราการสำรองน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมาย โดยน้ำมันเชื้อเพลิงที่ผลิตในประเทศลดจากอัตราร้อยละ 5 เหลืออัตราร้อยละ 3 น้ำมันเบนซิน และก๊าด ที่นำเข้าจากต่างประเทศลดจากอัตราร้อยละ 10 เหลืออัตราร้อยละ 6 และน้ำมันเชื้อเพลิงนำเข้าอื่นๆ ลดจากอัตราร้อยละ 5 เหลืออัตราร้อยละ 3 โดยทั้งนี้ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับภาวะไม่ปกติที่อาจเกิดขึ้น ให้จัดเตรียมแผนปฏิบัติการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับภาวะฉุกเฉิน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงจากต่างประเทศ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งน้ำมันดิบของไทยมีอยู่น้อยมาก ปริมาณการผลิตน้ำมันดิบจึงอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปริมาณการใช้มาก ในปัจจุบันปริมาณความต้องการใช้น้ำมันของประเทศมีประมาณวันละ 115 ล้านลิตร ในขณะที่น้ำมันดิบที่ผลิตได้ในประเทศมีเพียงวันละ 4 ล้านลิตร ทำให้ต้องมีการนำเข้าน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปจากต่างประเทศรวมวันละ 111 ล้านลิตร หรือประมาณร้อยละ 97 ของการใช้น้ำมันในประเทศ และในอนาคตความต้องการใช้น้ำมันจะเพิ่มสูงขึ้นอีก แต่การค้นพบแหล่งน้ำมันดิบในประเทศไม่เพิ่มขึ้น ซึ่งหากการจัดหาน้ำมันจากต่างประเทศถูกจำกัด เช่น การเกิดสงครามในตะวันออกกลาง หรือการขนส่งน้ำมันจากแหล่งนำเข้าถูกตัดขาด ประเทศไทยไม่สามารถนำเข้าน้ำมันได้ อาจทำให้เกิดภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้นได้

ภาครัฐได้เตรียมมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงไว้พร้อมอยู่ตลอดเวลา ประสพการณ์จากวิกฤตการณ์น้ำมันหลายครั้งที่ผ่านมามีว่า วิธีการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจที่ถูกต้องที่สุดในการรองรับสถานการณ์ คือ การเร่งปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่โดยเร็วที่สุดโดยไม่ประวิงการปรับตัว การดำเนินนโยบายเช่นนี้จะทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจค่อนข้างแรงแต่จะเป็นแค่ระยะสั้น การประวิงการปรับตัวจะทำให้ผลกระทบยืดเยื้อและในที่สุดต้องมีการนำมาตรการที่แรงกว่ามาใช้ในการแก้ไขปัญหา

1. มาตรการและแนวทางในการรองรับภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง

มาตรการและแนวทางต่อไปนี้ อยู่บนบรรทัดฐานของการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง จากกรณี que ประเทศไทยไม่สามารถจัดหาน้ำมันจากต่างประเทศหรือนำเข้าได้น้อยกว่าปริมาณความต้องการใช้จริง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้นในประเทศ นโยบายและมาตรการรับภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงแยกออกได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ด้านการจัดหาน้ำมัน

รัฐบาลต้องเพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันดิบ ถ่านหินและก๊าซธรรมชาติจากแหล่งในประเทศให้มากขึ้น ควบคุมการนำเข้าและส่งออกน้ำมันอย่างรัดกุม และเร่งจัดหาน้ำมันโดยการเจรจากับต่างประเทศเพื่อซื้อน้ำมันในลักษณะของการค้าต่างตอบแทน (Counter trade) ระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ (G to G) รวมทั้งการใช้ข้อตกลงระหว่างประเทศอาเซียนในความร่วมมือจัดหาน้ำมันในยามขาดแคลนและให้ผู้ค้าน้ำมันจัดหาจากบริษัทแม่และธุรกิจเครือข่ายในต่างประเทศ หากการจัดหาน้ำมันยังคงไม่เพียงพอ ก็อาจจะต้องมีการนำน้ำมันสำรองตามกฎหมายมาใช้ ตลอดจนการนำเข้าเชื้อเพลิงชนิดอื่นเพื่อทดแทนการใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง

กลุ่มที่ 2 การเปลี่ยนไปใช้เชื้อเพลิงอื่นที่ผลิตได้ในประเทศ

ส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้เชื้อเพลิงในรถยนต์ รถจักรยานยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม และโรงไฟฟ้า ให้เปลี่ยนไปใช้เชื้อเพลิงที่ผลิตได้ในประเทศ เพื่อแก้ไขภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงและลดการใช้เงินตราต่างประเทศ โดยรัฐต้องแก้ไขเพื่อผ่อนปรนกฎระเบียบเกี่ยวกับมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศจากการเผาเชื้อเพลิง

กลุ่มที่ 3 มาตรการด้านราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

ในช่วงแรกที่ยังสามารถจัดหาน้ำมันจากต่างประเทศได้เพียงพอกับความต้องการใช้ในประเทศ หากปรากฏว่า ราคาน้ำมันในตลาดโลกเพิ่มสูงขึ้นหรือค่าเงินบาทอ่อนตัวลงมาก ให้การปรับราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศเป็นไปตามกลไกของตลาด โดยปรับราคาให้สอดคล้องกับต้นทุนที่แท้จริงของราคาน้ำมันที่สูงขึ้นทันทีให้ทันต่อเหตุการณ์ อย่าชะลอการปรับราคาขึ้นออกไป เพราะหากผู้ค้าน้ำมันไม่สามารถปรับราคาขายสูงขึ้นตามต้นทุนได้ ก็อาจเกิดการจำหน่ายน้ำมัน และก่อให้เกิดการขาดแคลนขึ้นได้ ซึ่งการปรับราคาขายขึ้นตามต้นทุนนี้ ยังเป็นมาตรการที่ได้ผลดีที่สุดในการลดการใช้น้ำมัน ปรับปรุงการใช้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และจะทำให้ผู้ใช้ใช้น้ำมันตระหนักถึงคุณค่าที่แท้จริงของน้ำมัน และหากเกิดวิกฤตการณ์การขาดแคลนน้ำมันอย่างรุนแรง โดยไม่สามารถจัดหาน้ำมันได้เพียงพอกับความต้องการใช้ รัฐบาลจะต้องประกาศใช้ “ระบบการควบคุมราคา” เป็นการชั่วคราว เพื่อป้องกันการกักตุนและโก่งราคาขายเกินเหมาะสม

กลุ่มที่ 4 มาตรการด้านการประหยัดพลังงานและการจัดการด้านการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง

มาตรการทางด้านการประหยัดน้ำมัน มีวัตถุประสงค์หลักให้ประชาชนได้ตระหนักถึงความรุนแรงของสถานการณ์ราคาและการจำกัดของปริมาณน้ำมันที่มีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ และความจำเป็นของการประหยัดน้ำมัน นอกจากนี้ยังเป็นการจัดการด้านการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงให้ลดลงมาอยู่ในระดับเดียวกับการจัดหา

กลุ่มที่ 5 มาตรการป้องกันการกักตุน การควบคุมการจำหน่าย และการปันส่วนน้ำมัน

เป็นมาตรการเพื่อจัดสรรการใช้น้ำมันที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจสูงสุด และลดความเดือดร้อนของประชาชนจากการขาดแคลนน้ำมันให้เหลือน้อยที่สุด รวมทั้งมีการกระจายปริมาณน้ำมันไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

2. รายละเอียดของมาตรการในการดำเนินการแก้ไขภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง

2.1 ด้านการจัดหาน้ำมัน

มาตรการที่ต้องเตรียมการเพื่อรับสถานการณ์ภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง

- (1) เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง เมื่อถึงช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีราคาต่ำ ก็ให้เพิ่มปริมาณสำรองให้สูงขึ้น หรือรัฐสำรองน้ำมัน โดยจัดหาเงินให้ ปตท. เป็นผู้ดำเนินการจัดซื้อน้ำมันโดยเก็บไว้ที่คลังให้เข้าทั่วไป เช่น คลังสีซังทอง ยกเลิกการส่งออกคอนเดนเสท ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ และก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG)
- (2) มีการลงทุนเพิ่มกำลังการผลิตน้ำมันดิบ ลิกไนต์ และก๊าซธรรมชาติให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มการสำรองไว้
- (3) เจรจากับต่างประเทศ เพื่อซื้อน้ำมันในลักษณะการค้าต่างตอบแทน (Counter Trade) ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างที่คณะกรรมการเสนอนโยบายการค้าต่างตอบแทนด้านปิโตรเลียม ทำการศึกษาพิจารณาถึงความเป็นไปได้และกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ

- (4) เจรจาแก้ไขข้อตกลงระหว่างประเทศภาคีอาเซียน ในการขอความช่วยเหลือด้านปิโตรเลียมให้มีความคล่องตัวมากขึ้น ซึ่ง สพข. ปตท. และกระทรวงการต่างประเทศ จะหารือร่วมกันในแนวทางการแก้ไข ก่อนที่จะนำเสนอ ครม. เพื่ออนุมัติและมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปเจรจาแก้ไขต่อไป
- (5) เร่งโครงการ SPP ที่ใช้พลังงานนอกรูปแบบและเชื้อเพลิงที่นอกเหนือจากน้ำมันในการผลิตไฟฟ้าให้เร็วขึ้น โดยรัฐเพิ่มแรงจูงใจ โดยการกำหนดราคารับซื้อไฟฟ้าให้สูงขึ้น

มาตรการที่จะดำเนินการทันทีเมื่อเกิดภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิง

- (1) ผ่อนปรนให้ผู้ค้าน้ำมันใช้น้ำมันสำรองตามกฎหมาย ในกรณีที่หาน้ำมันได้ไม่เพียงพอ
- (2) ห้ามส่งน้ำมันเชื้อเพลิงออกนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงพาณิชย์
- (3) เร่งการผลิตน้ำมันดิบ ลิกไนต์ และก๊าซธรรมชาติให้เต็มกำลังการผลิต เพื่อทดแทนการนำเข้า
- (4) ผ่อนปรนคุณสมบัติน้ำมันเชื้อเพลิงและมาตรฐานสิ่งแวดล้อมเป็นการชั่วคราว เพื่อให้การจัดหาน้ำมันและเชื้อเพลิงที่สามารถใช้แทนน้ำมันเป็นไปอย่างคล่องตัว เช่น
 - การลดค่าออกเทนในน้ำมันเบนซิน
 - ผ่อนผันให้ใช้น้ำมันดีเซลและน้ำมันเตากำมะถันสูง
 - ผ่อนผันเรื่องจุดกลั่นน้ำมัน
 - ผ่อนผันเรื่องมาตรฐานการระบาย ทางด้าน SO₂ NO_x และฝุ่นละอองของโรงไฟฟ้า และโรงงานอุตสาหกรรม
 - ผ่อนผันเรื่องคุณภาพไอเสียของยานพาหนะ
- (5) เจรจากับประเทศภาคีอาเซียนซึ่งเป็นผู้ส่งออกน้ำมัน เพื่อขอใช้ข้อตกลงให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านปิโตรเลียม (ASCOPE) โดยให้จัดหาน้ำมันให้กับประเทศไทย
- (6) เพิ่มการจัดหาจากต่างประเทศ โดยใช้รูปแบบการซื้อขายระหว่างภาครัฐกับภาครัฐ (G to G) โดยให้ ปตท. เป็นผู้เจรจาจัดซื้อฝ่ายไทย
 - ให้ผู้ค้าน้ำมัน ซึ่งมีบริษัทแม่และธุรกิจเครือข่ายในต่างประเทศ ขอความช่วยเหลือให้บริษัทแม่จัดสรรน้ำมันดิบและน้ำมันสำเร็จรูปมาจำหน่ายในประเทศไทย ซึ่งมีความเป็นไปได้ หากเป็นการซื้อขายในราคาจริงของตลาด

(7) จัดหาเชื้อเพลิงชนิดอื่นเพื่อทดแทนการใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง

- เพิ่มการจัดซื้อไฟฟ้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ลาว และมาเลเซีย โดยลาวสามารถเพิ่มได้ประมาณ 10-20% ของกำลังซื้อปกติ และมาเลเซีย สามารถเพิ่มได้ส่วนหนึ่ง
- นำเข้าก๊าซธรรมชาติเพิ่มขึ้น
- เพิ่มการผลิตไฟฟ้าโดยใช้พลังน้ำ ซึ่งหากเกิดภาวะอุทกภัย กฟผ. สามารถเดินเครื่องโรงไฟฟ้าพลังน้ำเต็มที่อยู่ทุกเครื่อง ภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสมเวลาหนึ่ง ที่จะไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อปริมาณน้ำในเขื่อนในระยะยาว
- นำเข้าถ่านหินกัมมะถันต่ำเพื่อใช้เป็นเชื้อเพลิงแทนน้ำมัน
- นำเข้า LSWR เพื่อใช้ แทนน้ำมันเตา

2.2 การเปลี่ยนไปใช้เชื้อเพลิงอื่นที่ผลิตในประเทศแทนน้ำมันเชื้อเพลิง

การขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงในระยะสั้น จะมีการดำเนินการ ดังนี้

(1) โรงไฟฟ้า

- ใช้ก๊าซธรรมชาติ แทนน้ำมันเตา, ดีเซล
- เลิกใช้น้ำมันดีเซลที่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ ให้ใช้ลิกไนต์และถ่านหินกัมมะถันต่ำแทนน้ำมันดีเซล

(2) โรงงานอุตสาหกรรม

- ใช้ LPG แทนน้ำมันก๊าด, ดีเซล
- ใช้เศษวัสดุทางการเกษตรและฟืน แทนน้ำมันเตา

(3) รถยนต์ เครื่องยนต์เบนซิน

- ใช้ Alcohol แทนหรือผสมน้ำมันเบนซิน
- ใช้ NGL แทนหรือผสมน้ำมันเบนซินธรรมดา
- ผ่อนปรนมาตรฐานไอเสีย

การขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงระยะยาว การดำเนินการจะต้องใช้เวลาเตรียมการ ได้แก่

- (1) โรงไฟฟ้า
 - ใช้ Condensate แทนหรือผสมน้ำมันดีเซล (ดัดแปลงเครื่อง)
- (2) โรงงานอุตสาหกรรม
 - ใช้ก๊าซธรรมชาติ แทนน้ำมันเตา (สร้างท่อขนส่งก๊าซ)
 - ใช้ลิกไนต์ แทนน้ำมันเตา (ดัดแปลงอุปกรณ์)
- (3) รถยนต์ เครื่องยนต์เบนซิน
 - ใช้ LPG แทนน้ำมันเบนซิน (ดัดแปลงเครื่อง)
- (4) รถยนต์ เครื่องยนต์ดีเซล
 - เปลี่ยนเครื่องยนต์เป็นเครื่องยนต์เบนซิน

2.3 มาตรการด้านราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

2.3.1 ช่วงที่มีการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างไม่รุนแรง หากประเทศยังสามารถจัดหาน้ำมันได้พอเพียงกับความต้องการใช้ โดยประสบปัญหาเฉพาะต้นทุนราคาที่สูงขึ้น รัฐจะต้องปล่อยให้การกำหนดราคาน้ำมันเป็นไปตามกลไกตลาด โดยให้ราคาน้ำมันปรับขึ้นตามต้นทุนที่สูงขึ้นทันทีทันต่อเหตุการณ์ อย่าชะลอการปรับราคาขึ้นออกไป เพราะหากผู้ค้าน้ำมันไม่สามารถแบกรับต้นทุนที่สูงขึ้นมาได้ อาจไม่มีการนำเข้าน้ำมันดิบหรือส่งซื้อน้ำมันสำเร็จรูป ซึ่งอาจก่อให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำมันขึ้นมาได้ การที่ปล่อยให้ราคาน้ำมันเป็นไปตามกลไกตลาด นอกจากจะทำให้การจัดหาน้ำมันเป็นไปตามปกติแล้ว ยังมีผลให้ผู้บริโภคลดการใช้น้ำมันลงเมื่อราคาน้ำมันสูงขึ้น

2.3.2 ช่วงที่มีการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างรุนแรง หากการจัดหาน้ำมันของประเทศถูกจำกัดและเกิดการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงอย่างรุนแรง และรัฐจำเป็นต้องปันส่วนน้ำมันเพื่อให้การใช้น้ำมันเป็นไปอย่างทั่วถึง ภายใต้ระบบราคาน้ำมันลอยตัว ผู้ค้าอาจฉวยโอกาสตั้งราคาขายน้ำมันสูงเกินเหมาะสม หรือกักตุนน้ำมันเพื่อจำหน่ายในราคาแพง รัฐจำเป็นต้องประกาศควบคุมราคาน้ำมันเชื้อเพลิง โดยใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อรักษาระดับราคาจำหน่ายน้ำมันอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม โดยใช้อำนาจตามข้อ 14 ในคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ 1/2540 เพื่อกลับเข้ามาควบคุมราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ดังนี้

- (1) ให้กรรมการค้าภายในนำเสนอให้คณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดพิจารณากำหนดราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในเขต กรุงเทพมหานคร
- (2) ให้กรรมการค้าภายในประสานงานกับคณะกรรมการส่วนจังหวัดกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พิจารณากำหนดราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงในแต่ละจังหวัด และนอกจากนี้จะต้องมีการตรวจสอบปริมาณน้ำมันคงเหลือของผู้ค้าน้ำมันทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงราคาขายปลีก เพื่อเรียกเก็บกำไรส่วนเกินจากการขึ้นราคาหรือชดเชยผลขาดทุนจากการลดราคา

2.4 มาตรการด้านการประหยัดพลังงานและการจัดการด้านการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง

เนื่องจากการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงได้ถูกจำกัดลง เพื่อแก้ไขภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงที่อาจเกิดขึ้น เพราะปริมาณการจัดหาน้ำมันได้ไม่พอเพียงกับปริมาณการใช้ ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการด้านการใช้น้ำมัน เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงลงมาอยู่ในระดับที่ไม่สูงกว่าปริมาณน้ำมันเชื้อเพลิงที่จัดหาได้

การจัดการทางด้านการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงสามารถแบ่งได้ตามความรุนแรงของสถานการณ์ได้เป็น 3 ระดับ

ระดับต้น	: เป็นการเตรียมการ เมื่อสถานการณ์มีแนวโน้มที่จะเกิดการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้น โดยรัฐต้องให้ข้อมูลที่แท้จริงต่อประชาชน เพื่อรับทราบสถานการณ์ที่แท้จริง และรณรงค์ให้เกิดการลดการใช้พลังงานลง ในระดับนี้จะยังไม่เป็นมาตรการบังคับ
ระดับกลาง	: เมื่อเกิดการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้น โดยสามารถจัดหาน้ำมันได้ต่ำกว่าปริมาณการใช้ แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 จะต้องใช้มาตรการบังคับต่างๆ เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำมันลงอย่างจริงจัง
ระดับร้ายแรง	: เมื่อมาตรการบังคับไม่สามารถลดปริมาณการใช้น้ำมันลงมาอยู่ในระดับเดียวกับการจัดหา จำเป็นต้องมีการปันส่วนน้ำมัน

2.4.1 การจัดการด้านการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงระยะต้น: การประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์ประหยัดพลังงาน โดยเป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อต่างๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ใบบลิว เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเปลี่ยนพฤติกรรม ลดการใช้พลังงานลง นอกจากนี้ รัฐจะต้องเป็นตัวอย่างในการประหยัด และการจัดระบบการจราจรจะช่วยให้มีการประหยัดพลังงานภาคขนส่ง ซึ่งเป็นภาคที่มีการใช้น้ำมันสูงสุด มาตรการต่างๆ ประกอบด้วย

(1) การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบสถานการณ์ของประเทศ เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมกับสภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงที่อาจเกิดขึ้น รัฐจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบสถานการณ์ที่แท้จริงของประเทศ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความจำเป็นในการลดการใช้น้ำมันลง เพื่อเป็นการช่วยเหลือประเทศ พร้อมกันนี้รัฐจะต้องมีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในเรื่องการประหยัดพลังงาน แนะนำวิธีการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันที่จะก่อให้เกิดการประหยัดพลังงาน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ ใบบลิว

(2) มาตรการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนทั่วไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้รถ

1) ใช้รถให้น้อยลง

- เดินทางโดยใช้พาหนะร่วมกันไปที่หมายเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน (Car Pool) เพื่อลดการใช้รถและการใช้พลังงานลง
- เลือกการเดินทางโดยใช้จักรยาน หรือบริการขนส่งมวลชนในการเดินทางเพื่อลดจำนวนพาหนะ จำนวนเที่ยว การใช้พลังงานในการเดินทาง และเพื่อลดการคับคั่งของการจราจรในเส้นทางต่างๆ
- ลดการเดินทางด้วยการติดต่อสื่อสารลักษณะอื่นแทน เช่น โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์ หรือการให้บริการส่งเอกสาร และวัสดุแทนการส่งด้วยตนเอง

2) วางแผนการเดินทาง

- พิจารณาและตรวจสอบความจำเป็นในการเดินทาง เพื่อลดการเดินทางที่ไม่จำเป็น และลดการสูญเสียพลังงาน
- วางแผนการเดินทาง โดยกำหนดเส้นทางและช่วงเวลาการเดินทางถึงที่หมายอย่างเหมาะสม เพื่อให้มีการสูญเสียเวลา พลังงาน และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

น้อยที่สุด เช่น การซื้อหาสิ่งของและอาหารใกล้ที่พักอาศัยหรือที่ทำงาน และเลือกใช้เส้นทาง และการทำกิจกรรมในแต่ละที่หมายให้สอดคล้องกัน เพื่อลดการสิ้นเปลืองพลังงาน และลดอุบัติเหตุ

- หลีกเลี่ยงและลดการเดินทางในช่วงเวลาเร่งด่วน และหลีกเลี่ยงการเดินทางไปในสถานที่ที่ท่อกันเที่ยวในเทศกาล หรือช่วงที่มีวันหยุดติดต่อกันหลายวัน เพื่อลดการสูญเสียพลังงานจากการจราจรติดขัด

3) บำรุงรักษารถยนต์

- มีการบำรุงรักษาตรวจสอบเครื่องยนต์และดูแลสภาพรถยนต์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ระบบการเผาไหม้ของเครื่องยนต์สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ
- ตรวจสอบลมยางรถยนต์ให้มีความดันที่พอเหมาะกับการใช้งาน ไม่แข็งหรืออ่อนเกินไป
- เปลี่ยนน้ำมันเครื่อง ใส่กรองน้ำมันเครื่อง ใส่กรองน้ำมันเชื้อเพลิง และใส่กรองอากาศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การเผาไหม้ในเครื่องยนต์มีความสมบูรณ์ การทำงานของเครื่องยนต์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และไม่สิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิง

4) การใช้รถยนต์ให้ถูกวิธี

- เร่งเครื่องยนต์ในอัตราเร่งที่พอเหมาะในขณะที่รถเริ่มเคลื่อนที่ เพื่อลดการสูญเสีย น้ำมันเชื้อเพลิง ลดการสึกหรอของเครื่องยนต์ และลดการปล่อยมลพิษจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงที่ไม่สมบูรณ์
- ขับเคลื่อนด้วยความเร็วสม่ำเสมอที่ 60-80 กิโลเมตรต่อชั่วโมง เพื่อลดการสึกหรอของเครื่องยนต์ และเพื่อให้การใช้พลังงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- เลือกใช้เกียร์ และความเร็วที่สอดคล้องกัน เพื่อให้เครื่องยนต์ทำงานอย่างสม่ำเสมอมีประสิทธิภาพ และลดการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิง
- หลีกเลี่ยงและลดการติดตั้งอุปกรณ์เสริม หรือตกแต่งรถยนต์ที่จะเพิ่มภาระให้เครื่องยนต์ทำงานหนักขึ้น หรือทำให้เกิดการต้านลมขณะเดินทาง หรือทำให้เครื่องยนต์ไม่สามารถถ่ายเทความร้อนได้ เช่น การติดตั้งล้อที่มีขนาดแตกต่างไปจากเดิม การติดตั้งแร็คบนหลังคาเพื่อไว้ขนสัมภาระ การติดตั้งดวงไฟบนตะแกรงหน้ารถ ซึ่งจะทำให้เครื่องยนต์ระบายความร้อนได้น้อยลง
- หลีกเลี่ยงและลดการบรรทุกสัมภาระสิ่งของที่ไม่จำเป็นในการเดินทาง เพื่อลดน้ำหนักของรถ และลดการสิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิง

- เลือกใช้น้ำมันเชื้อเพลิงที่เหมาะสมกับชนิดของเครื่องยนต์ เพื่อให้เกิดการเผาไหม้ที่สะอาด ทำให้เครื่องยนต์ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการสูญเสียพลังงาน โดยไม่ใช้น้ำมันที่มีออกเทนสูงเกินความจำเป็นของเครื่องยนต์ เช่น รถจักรยานยนต์ควรใช้น้ำมันเบนซินธรรมดา
- จำกัดความเร็วรถที่ 80 – 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง

(3) การจัดการระบบจราจร

- 1) ให้สิทธิรถสาธารณะและรถยนต์ส่วนตัวที่มีผู้โดยสารตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป สามารถใช้เส้นทางด่วนเฉพาะ หรือ Bus Lane
- 2) จัดทำทางด่วนเฉพาะในเลนขวาสุด สำหรับรถประจำทาง หรือ Bus Way
- 3) กำหนดพื้นที่ขึ้นในของ กทม. ที่ผู้ใช้รถจะต้องเสียค่าผ่านทาง เพื่อเจ้าของรถส่วนบุคคลจะเปลี่ยนมาใช้บริการรถสาธารณะมากขึ้นในการเข้าเมือง
- 4) จัดทำทางวิ่งจักรยานได้ทางด่วน และบนทางเท้าที่สามารถทำได้
- 5) กวดขันความเร็วรถให้อยู่ภายใต้อัตราที่กฎหมายกำหนดในพื้นที่ต่างๆ เช่น ความเร็วที่ 90 กิโลเมตรต่อชั่วโมง
- 6) ส่งเสริมเส้นทางลัด โดยการทำป้ายให้ชัดเจน / แผนที่เข้าใจได้ง่าย

(4) การรณรงค์ให้เกิดการอนุรักษ์พลังงานในอาคารและที่อยู่อาศัย

1) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

- ร่วมกันปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้พลังงานที่ไม่เหมาะสม เพื่อลดการสูญเสียพลังงานและการใช้พลังงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ เช่น การเปิดสวิตช์อุปกรณ์แสงสว่าง หรือเครื่องปรับอากาศไว้โดยไม่มีการใช้งาน การปล่อยน้ำไหลทิ้งโดยไม่มีการใช้ประโยชน์ เป็นต้น
- เลิกใส่ชุดสากลที่มีความสิ้นเปลืองทั้งในการตัด ชัก รีด
- ตั้งอุณหภูมิเครื่องปรับอากาศที่ 25°C

2) การบำรุงรักษาอาคาร

- จัดให้มีการทำความสะอาด บำรุงรักษา และตรวจซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้าอย่างสม่ำเสมอ เช่น เครื่องปรับอากาศ อุปกรณ์แสงสว่าง บิมน้ำ และพัดลม
- ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าลัดวงจร การใช้ไฟฟ้าเกิน และการรั่วไหลของไฟฟ้าภายในอาคาร เพื่อลดการสูญเสีย
- ติดตั้งมาตรวัดปริมาณการใช้ไฟฟ้าส่วนต่างๆ ของอาคาร เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลง และควบคุมการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ

3) การไฟฟ้าเพื่อแสงสว่าง

- ส่งเสริมการใช้หลอดประหยัดไฟฟ้า โดยรัฐจัดทำโครงการต่าง ๆ เช่น การให้สินเชื่อแก่ประชาชนในการจัดซื้อหลอดประหยัดไฟฟ้า
- เลือกลighting fixture ที่ช่วยในการสะท้อนแสงภายในอาคาร เพื่อลดการใช้พลังงานในการให้แสงสว่างภายในอาคาร
- ติดตั้งและใช้อุปกรณ์ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์แสงสว่าง ที่จะช่วยลดการสูญเสียพลังงานภายในอาคาร เช่น การแยกสวิตช์ เพื่อเปิดไฟเฉพาะในพื้นที่ที่ใช้งาน การติดตั้งสวิตช์อัตโนมัติที่สามารถหรี่หรือดับไฟเมื่อมีแสงสว่างพอเพียงพอต่อการใช้งานแล้ว การติดตั้งสวิตช์ควบคุมการเคลื่อนไหว ที่จะปิดไฟอัตโนมัติเมื่อไม่มีคนอยู่ในห้อง เป็นต้น

4) การใช้ห้องปรับอากาศ

- จัดให้มีการถ่ายเทอากาศอย่างเหมาะสม ไม่มีสิ่งกีดขวางช่องลมระบายความร้อน และการหมุนเวียนอากาศภายในอาคาร ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้พัดลมหรือเครื่องปรับอากาศ
- ป้องกันการถ่ายเทความร้อนเข้าสู่อาคาร เช่น การติดตั้งกันสาด มู่ลี่ และการปลูกต้นไม้บัง ตลอดจนการใช้หลังคาสีอ่อน เพื่อลดภาระในการทำความเย็นของเครื่องปรับอากาศ
- ตรวจสอบและอุดรูรั่วของผนัง ประตู หน้าต่าง ช่องแสง ฝ้า และผ้าเพดาน เพื่อป้องกันมิให้มีการถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ห้องที่มีการใช้เครื่องปรับอากาศ

- ติดตั้งและใช้อุปกรณ์ควบคุมการปิด-เปิดประตู ในห้องที่มีการปรับอากาศ เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียพลังงานจากการถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ห้องปรับอากาศ
- หลีกเลี่ยงการติดตั้งวัสดุและการจัดเก็บเอกสารที่ไม่จำเป็นต้องใช้งานไว้ในห้องที่มีการปรับอากาศ เพื่อการสูญเสียและใช้พลังงานในการปรับอากาศภายในอาคาร
- หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์ หรือเครื่องใช้ไฟฟ้าใดๆ ที่จะทำให้เกิดการระบายความร้อนภายในอาคารจนเป็นเหตุให้ต้องติดตั้งเครื่องปรับอากาศ หรือพัดลมระบายอากาศ ซึ่งทำให้เกิดการใช้พลังงานเพิ่มมากขึ้น

5) การลงทุนเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์

- เลือกติดตั้งและใช้วัสดุประกอบอาคารที่ช่วยป้องกันการถ่ายเทความร้อนเข้าสู่ตัวอาคาร เช่น สีและวัสดุหลังคา ฉนวน ฝา ประตู หน้าต่าง เป็นต้น
- ติดตั้งฉนวนป้องกันความร้อนโดยรอบห้องที่มีการปรับอากาศ เพื่อลดการสูญเสียพลังงานจากการถ่ายเทความร้อนเข้าภายในอาคาร
- ส่งเสริมและเพิ่มการใช้ประโยชน์แสงธรรมชาติจากภายนอกอาคาร เช่น ติดตั้งกระจก หรือฟิล์ม ที่มีคุณสมบัติกันความร้อนแต่ยอมให้แสงผ่านเข้าอาคารได้ เพื่อลดการใช้พลังงานในการให้แสงสว่างภายในอาคาร
- เลือกติดตั้งและใช้อุปกรณ์แสงสว่างประสิทธิภาพพลังงาน เพื่อให้การใช้พลังงานแสงสว่างภายในอาคารมีประสิทธิภาพ และลดภาระการระบายความร้อนของเครื่องปรับอากาศ
- เลือกติดตั้งและใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าภายในอาคารที่มีประสิทธิภาพ เช่น เครื่องปรับอากาศ ตู้เย็น มอเตอร์
- ติดตั้งระบบน้ำให้สามารถใช้ประโยชน์ในการเก็บและจ่ายน้ำภายในอาคาร โดยอาศัยแรงโน้มถ่วงของโลก เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้พลังงาน
- สนับสนุนการขยายอาคารและที่อยู่อาศัยที่อนุรักษ์พลังงาน อาจโดยการติดฉลากให้สัญลักษณ์แสดงประสิทธิภาพการใช้พลังงาน หรือโดยสนับสนุนการโฆษณาประชาสัมพันธ์

(5) รัฐจะต้องเป็นตัวอย่างให้ประชาชนทั่วไปเห็นถึงการเริ่มต้นประหยัดพลังงาน โดยดำเนินการดังนี้

- ให้มีการดูแลบำรุงรักษา และซ่อมแซมรถยนต์ของทางราชการ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ เพื่อประหยัดน้ำมันเชื้อเพลิง
- กวดขัน ดูแล ให้มีการปฏิบัติตามมาตรการกำหนดอัตราความเร็วของรถโดยเคร่งครัด
- การส่งหนังสือของทางราชการ สนับสนุนให้ใช้บริการไปรษณีย์และโทรสาร หากจำเป็นต้องใช้รถยนต์ขนาดเล็ก
- ให้ความสำคัญการใช้รถยนต์ของทางราชการ และการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงอย่างประหยัด โดยให้มีการลดการใช้รถยนต์ลงเท่าที่จำเป็น
- เลิกการใส่สูท โดยใช้เสื้อผ้าที่ระบายลมได้ดี เช่น เสื้อพระราชทาน
- ปรับปรุงอุณหภูมิภายในห้องประชุมของส่วนราชการ โดยเฉพาะห้องประชุมรัฐสภา และตึกรัฐสภาให้อยู่ที่ 25°C และเลิกใส่ชุดสากลในการประชุม
- สถานที่ราชการให้เปิดเครื่องปรับอากาศ เฉพาะในช่วงเวลา 09.00 – 16.00 น. และปิดเครื่องปรับอากาศและไฟฟ้าในส่วนที่ไม่ใช้งาน

2.4.2 การจัดการด้านการใช้เชื้อเพลิงขั้นปานกลาง : มาตรการบังคับเพื่อ

ให้การใช้พลังงานลดลงมาอยู่ในระดับการจัดหา

การใช้มาตรการบังคับจะเริ่มใช้เมื่อเริ่มมีการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงเกิดขึ้น โดยการจัดหาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริมาณการใช้แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าไม่มีการขาดแคลนเกิดขึ้น รัฐก็อาจนำมาตรการบังคับอย่างใดอย่างหนึ่งมาใช้ได้ เพื่อเป็นการส่งสัญญาณให้ประชาชนตระหนักถึงความรุนแรงของสถานการณ์การขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงที่อาจเกิดขึ้นหากประชาชนไม่ลดการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงลง การใช้มาตรการบังคับจะทำการชั่วคราวเฉพาะช่วงที่มีการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ผู้บริโภคบิดเบือนพฤติกรรมการใช้น้ำมันเชื้อเพลิง มาตรการต่าง ๆ ได้แก่

- การบังคับและเข้มงวดกับการจำกัดความเร็วรถยนต์ไม่เกิน 80 กม./ชั่วโมง
- การเข้มงวดระบบการขนส่ง โดยลดการขนส่งโดยรถบรรทุก และสนับสนุนให้ใช้รถไฟและการขนส่งทางน้ำให้มากขึ้น โดยการรถไฟแห่งประเทศไทย และกรมเจ้าท่าต้องให้ความร่วมมือและความสะดวกในเรื่องนี้เพิ่มขึ้นด้วย
- Car Pooling โดยอนุญาตให้เฉพาะรถส่วนตัวที่มีคนนั่งเกิน 3 คน วิ่งเข้าไปในเขตชุมชน

- การห้ามจัดกิจกรรมแข่งกีฬารดแข่งที่ใช้ความเร็ว
- ส่งเสริมการใช้รถยนต์นั่งส่วนบุคคลขนาดเล็ก ด้วยการให้มาตรการภาษีประจำปี โดยจัดเก็บภาษีประจำปีเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเท่า สำหรับรถยนต์นั่งส่วนบุคคลที่มีขนาด ความจุของกระบอกลูกตั้งแต่ 2,000 ซีซี ขึ้นไป
- การลดเวลาการเปิดปิดสถานีบริการน้ำมัน วันธรรมดาเปิดช่วง 05.00-21.00 น. และปิดบริการในวันอาทิตย์ โดยผ่อนผันให้ขายน้ำมันดีเซลได้ เพื่อไม่ให้มีปัญหา เรื่องการขนส่ง
- การลดเวลาการใช้ไฟฟ้าในตึกสาธารณะและสถานที่บริการต่างๆ โดยให้ใช้ไฟฟ้า โฆษณาป้ายสินค้าหรือบริการ หรือประดับสถานที่ทำธุรกิจได้ เฉพาะระหว่าง เวลา 18.00-21.00 น. และกำหนดช่วงระยะเวลาเปิด - ปิด ของห้างสรรพสินค้า โรงหนัง และสถานที่อื่น ๆ ที่ใช้ไฟฟ้ามาก โดยให้กระทรวงมหาดไทย รับไป พิจารณาเสนอนายกรัฐมนตรีต่อไป
- การงดออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ในช่วงเวลา 23.00-06.00 น.
- ให้กำหนดโควตาการใช้น้ำมันของส่วนราชการ โดยกำหนดเป้าหมายโควตา การใช้น้ำมันให้ลดลง 50%
- ให้หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และขอความร่วมมือจากประชาชน ลดปริมาณการ ใช้ไฟฟ้าลง โดยกำหนดเป้าหมายให้ปริมาณการใช้ไฟฟ้าให้ลดลงประมาณ 50%
- ให้หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และขอความร่วมมือจากประชาชน งดใช้เครื่อง ปรับอากาศ โดยให้เหลือเฉพาะที่จำเป็นจริง ๆ เช่น โรงพยาบาล และห้องเย็นเก็บ สินค้า
- การขึ้นภาษีน้ำมันของน้ำมันบางประเภท
- การจำกัดการวิ่งของรถวันคี่/วันคู่โดยใช้เลขทะเบียนรถยนต์
- การห้ามใช้รถส่วนตัวในวันอาทิตย์

2.4.3 การจัดการด้านการใช้เชื้อเพลิงในระยะรุนแรง: การปันส่วนน้ำมัน

เมื่อมาตรการบังคับต่างๆ ไม่สามารถทำให้ปริมาณการใช้น้ำมันลดลงมาอยู่ในระดับเดียวกับการจัดหาได้ จำ เป็นต้องใช้มาตรการในการปันส่วนน้ำมัน เพื่อให้มีน้ำมันใช้อย่างทั่วถึงและเกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งวิธีการ ดำเนินการจะรวมอยู่ในมาตรการป้องกันการกักตุน การควบคุมการจำหน่าย และการปันส่วนน้ำมัน

2.5 มาตรการป้องกันการกักตุน การควบคุมการจำหน่าย และการปันส่วนน้ำมัน

โดยกำหนดขั้นตอนในการดำเนินการเป็น 3 ขั้นตอน ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของสถานการณ์ ดังนี้

(1) ระยะที่ 1 เมื่อการจัดหาเริ่มมีปริมาณต่ำกว่าความต้องการของประเทศเล็กน้อย

- ควบคุมผู้ค้ามาตรา 6 ให้จำหน่ายน้ำมันในปริมาณเท่าที่จำเป็น โดยพิจารณาจากสถิติการจำหน่ายเฉลี่ย 1 ปีที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์
- ควบคุมการจำหน่ายน้ำมันเครื่องบินที่ท่าอากาศยานทุกแห่งให้เต็มเท่าที่จำเป็น และปฏิเสธไม่ให้เครื่องบินที่ไม่จำเป็นมาลงในประเทศไทย เพื่อลดจำนวนเครื่องบิน
- ควบคุมการเติมน้ำมันเติมเรือที่เดินทางออกนอกประเทศทั้งปริมาณที่เติมและไม่ขายให้กับเรือที่ไม่จำเป็นต้องเข้ามาในประเทศไทย เช่น ไมใช่เรือมาส่งสินค้า

(2) ระยะที่ 2 เมื่อการจัดหาเริ่มลดต่ำกว่าความต้องการของประเทศมากยิ่งขึ้น

- จะปรับปรุงมาตรการให้เข้มงวดตามไปด้วย คือ ให้ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 6 จัดทำแผนการจำหน่าย เพื่อขอรับความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ ส่วนกลางทุกเดือน โดยจะพยายามคงยอดจำหน่ายให้แก่ผู้ซื้อที่เป็นกิจการ หรืออุตสาหกรรม ซึ่งมีประวัติการจัดซื้ออย่างสม่ำเสมอ

(3) ระยะที่ 3 เมื่อการจัดหาเริ่มขาดแคลนมาก

- เมื่อการจัดหาเริ่มขาดแคลนมาก เริ่มใช้มาตรการในการปันส่วนน้ำมัน และเพื่อให้การปันส่วนน้ำมัน การควบคุมการจำหน่ายและการป้องกันการกักตุนน้ำมัน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องจัดตั้งคณะกรรมการส่วนกลางเป็นศูนย์รวมการกำหนดนโยบายทั้งหมด โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการแต่ละด้าน และคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาในระดับปฏิบัติการ รวมทั้งจัดตั้งคณะกรรมการในแต่ละจังหวัดเพื่อให้การปฏิบัติงานคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ดังนี้
 - การจัดสรรปันส่วนน้ำมันในลักษณะที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อเศรษฐกิจ และกระจายไปยังจังหวัดต่าง ๆ อย่างเป็นธรรม โดยสั่งการให้ผู้ค้าน้ำมันจำหน่ายให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการฯ กำหนด
 - การปันส่วนน้ำมันจำเป็นต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการกลางเพื่อจัดการในการปันส่วนน้ำมัน ประกอบด้วยผู้แทนจากส่วนกลางหน่วยงานราชการและภาคเอกชน โดยภาคเอกชนมาจากผู้จำหน่ายน้ำมัน ซึ่งได้แก่

โรงกลั่นน้ำมันและผู้ค้าน้ำมัน และมืออนุกรรมการส่วนจังหวัดที่มี
ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อพิจารณาจัดสรรปันส่วนน้ำมันใน
แต่ละจังหวัด

- การพิจารณาลำดับก่อนหลังการปันส่วนน้ำมันนั้น เรียงลำดับตาม
ความสำคัญจากมากไปน้อย ดังนี้

- 1/ เพื่อรักษาชีวิตของประชาชน เช่น น้ำมันที่ใช้สำหรับการรักษา
ฉุกเฉินของโรงพยาบาล และรถพยาบาล
 - 2/ เพื่อปกป้องทรัพย์สินและความปลอดภัยของชาติในภาวะฉุกเฉิน
และจำเป็นเร่งด่วน เช่น รถดับเพลิง การใช้น้ำมันของทหาร
ในภาวะสงคราม การใช้น้ำมันของตำรวจสำหรับภารกิจที่
สำคัญ
 - 3/ เพื่อการบริการพื้นฐาน อันเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของ
ประชาชน ได้แก่ สาธารณูปโภคต่างๆ เช่น รถเมล์ รถไฟ
ประปา และไฟฟ้า
 - 4/ การซ่อมแซมกิจการที่เกี่ยวข้องกับบริการพื้นฐานที่สำคัญ
 - 5/ เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถดำเนินการต่อไปได้ ได้แก่
การใช้น้ำมันเพื่อการผลิตสินค้า หรือให้บริการ เป็นต้น
- ลักษณะของการจัดสรร สำหรับธุรกิจหรือโครงการใหญ่ อนุกรรมการกลางจะเป็น
ผู้พิจารณาจัดสรรให้ สำหรับการใช้น้ำมันทั่วไปในแต่ละจังหวัด คณะอนุกรรมการ
กลางจะจัดสรรให้แต่ละจังหวัด หลังจากนั้นคณะอนุกรรมการส่วนจังหวัดจะจัดสรร
ภายในจังหวัด นอกจากนี้ จะมีน้ำมันส่วนกลางไว้ส่วนหนึ่งเพื่อใช้ยามฉุกเฉิน
 - แนวทางปฏิบัติอย่างคร่าว ๆ คือ
 ผู้ใช้น้ำมันรายใหญ่ ซึ่งเคยจัดซื้อน้ำมันโดยตรงจากผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 6
ให้ขอรับการจัดสรรโดยตรงจากคณะกรรมการฯ ซึ่งคณะกรรมการฯ จะกำหนด
ปริมาณน้ำมัน ชื่อผู้ค้าน้ำมัน และคลังน้ำมันที่จะจำหน่ายให้เป็นรายเดือน
 ผู้ใช้น้ำมันรายย่อย ซึ่งซื้อน้ำมันจากสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงในแต่ละ
จังหวัด ให้คณะกรรมการฯ ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 6 และผู้ว่าราชการจังหวัดหรือ
ผู้ว่าการ กทม. ประเมินปริมาณความต้องการโดยรวมและกำหนดชื่อผู้ค้าน้ำมัน
และคลังน้ำมันที่จะจำหน่ายเป็นรายเดือน

ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าการ กทม. จัดสรรปริมาณน้ำมันที่ได้รับให้แก่
สถานีบริการและผู้ใช้น้ำมันแต่ละรายในจังหวัดของตน และแจ้งให้ผู้ค้าน้ำมันนำ
ไปจำหน่าย

ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา 6 ต้องจำหน่ายน้ำมันตามที่คณะกรรมการฯ ส่วน
กลางและผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ว่าการ กทม. กำหนดเท่านั้น

- ผู้ค้าน้ำมันจะต้องมีลำดับก่อนหลังของลูกค้าที่จะให้บริการในการจำหน่ายน้ำมัน
ดังนี้ บริการฉุกเฉิน บริการด้านสุขภาพ การผลิตพลังงาน การผลิตสาธารณูปโภค
การขนส่ง บริการสื่อสาร การผลิตสินค้าเกษตร รถโดยสารทั่วไป และให้ความสำคัญ
ลำดับกับรถยนต์ส่วนบุคคลเป็นลำดับสุดท้าย

3. การกำหนดแนวนโยบายเศรษฐกิจส่วนรวมในการรองรับวิกฤตการณ์น้ำมัน

ในช่วงวิกฤตการณ์น้ำมันที่ผ่านมา รัฐบาลได้มีมาตรการและแนวนโยบายเศรษฐกิจหลัก ๆ ดังนี้

(1) การรักษาเสถียรภาพการเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการขาดดุลการค้าและดุล
บัญชีเดินสะพัด ซึ่งมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นและอาจทวีความรุนแรงขึ้นภายใต้ระบบการเงินของประเทศที่เปิด
ขึ้นมาก จำเป็นที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญกับการรักษาเสถียรภาพทางการเงินระหว่างประเทศเป็น
อันดับสูง เพื่อมิให้ผู้ลงทุนขาดความมั่นใจในระบบการเงินของประเทศ

ดังนั้นรัฐจะดำเนินนโยบายการเงินอย่างระมัดระวัง เพื่อมิให้แรงกดดันต่อภาวะเงินเฟ้อ
เพิ่มขึ้นปล่อยให้อัตราดอกเบี้ยและอัตราแลกเปลี่ยนสามารถปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก
และกลไกตลาด เพราะจะทำให้เศรษฐกิจส่วนรวมสามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมใหม่ได้เร็วที่สุด
และบรรเทาผลกระทบต่อเสถียรภาพการเงินระหว่างประเทศ

(2) การควบคุมราคาสินค้า ภาวะเงินเฟ้อจะรุนแรงขึ้นเพียงเล็กน้อยจากการเพิ่มราคา
น้ำมัน ทั้งนี้เพราะการเพิ่มราคาน้ำมันจะทำให้กำลังซื้อของประชาชนลดลง การควบคุมภาวะเงินเฟ้อควรใช้
มาตรการทางการเงินการคลังเป็นหลัก ควรหลีกเลี่ยงการควบคุมราคาสินค้าซึ่งควรนำมาใช้ในกรณีที่
จำเป็นในช่วงสั้นเท่านั้น

(3) อัตราค่าบริการสาธารณูปโภคและค่าโดยสาร ควรให้มีการปรับอัตราค่าบริการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า และค่าขนส่ง ให้สะท้อนถึงต้นทุนที่สูงขึ้น โดยในส่วนของภาคขนส่งให้ดำเนินการดังนี้

- ให้ปรับขึ้นค่าโดยสารของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงคมนาคมทุกหน่วยให้สอดคล้องกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ บริษัทขนส่ง จำกัด องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ การรถไฟแห่งประเทศไทย บริษัท การบินไทย จำกัด
- ให้ทุกหน่วยที่ควบคุมการประกอบการขนส่ง คือ กรมการขนส่งทางบก กรมเจ้าท่า และกรมการบินพาณิชย์ ดำเนินการศึกษาต้นทุนค่าบริการที่เพิ่มขึ้นจากราคาน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อพิจารณากำหนดอัตราค่าบริการที่เหมาะสมต่อไป โดยเสนอมาตรการ ดังนี้
 - การขนส่งทางบก ดำเนินการศึกษาดัชนีราคาน้ำมันเชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนผลกระทบ เพื่อพิจารณากำหนดอัตราค่าโดยสารและบริการที่เหมาะสม และให้แจ้งผู้ประกอบการขนส่งทุกรายทราบ เพื่อถือปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าโดยสารและค่าขนส่งที่ได้รับอนุมัติ โดยสั่งการให้สำนักงานขนส่งจังหวัดสอดส่องดูแลตรวจตราให้ผู้ประกอบการขนส่งปฏิบัติตามอย่างเข้มงวดต่อไป
 - การขนส่งทางน้ำ กรมเจ้าท่า ให้พิจารณาปรับอัตราค่าโดยสารและค่าระวางขนส่งสินค้าของเรือโดยสารประจำทางและไม่ประจำทาง ตลอดจนเรือขนส่งสินค้าอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม สอดคล้องกับต้นทุนที่สูงขึ้น
 - การขนส่งทางอากาศ คณะกรรมการการบินพลเรือน ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเป็นประธานจะพิจารณาความเหมาะสมของการปรับอัตราค่าโดยสารและค่าระวางสินค้าให้สอดคล้องกับต้นทุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงที่เพิ่มขึ้น

(4) การเร่งรัดมาตรการประหยัดน้ำมัน

(5) มาตรการการช่วยเหลือประชาชนอันเกิดจากสภาวะน้ำมันแพง เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อย โดยเฉพาะเกษตรกร จากสภาวะน้ำมันแพง รัฐบาลสามารถกำหนดเป็นมาตรการต่างๆ ได้ดังนี้

- การยกเว้นภาษีสำหรับสินค้านำเข้าที่จำเป็นต่ออาชีพเกษตรกร และการยกเลิกอากรขาออกและระบบโควต้าส่งออกของสินค้าเกษตร ซึ่งเป็นส่วนที่กระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์สามารถพิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม
- ให้กระทรวงพาณิชย์เตรียมมาตรการโดยใช้อำนาจตาม พรบ. กำหนดราคาสินค้า และป้องกันการผูกขาด เพิ่มสินค้าควบคุมให้มากขึ้น และเปิดตู้ ป.ณ. รับเรื่องร้องเรียนโดยตรงกับเชิงตัวแทนหอการค้าและสมาคมการค้าต่างๆ รวมทั้งผู้ผลิตเพื่อขอความร่วมมือในการตรึงราคาสินค้า ตลอดจนจ้างนักศึกษาทั้งส่วนกลางและภูมิภาค เข้าร่วมติดตามและรายงานสถานการณ์เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวราคาสินค้า นอกจากนี้ ให้กรมการค้าภายใน พาณิชย์จังหวัดออกตรวจตราไม่ให้มีการขึ้นราคาสินค้าโดยไม่เป็นธรรมและตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ โดยตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจของกระทรวงพาณิชย์ขึ้นเพื่อประสานงานกับส่วนภูมิภาค ส่วนกลางให้มีการดำเนินการอย่างเข้มงวด
- ให้องค์การคลังสินค้า ดำเนินการนำสินค้าราคาถูกออกจำหน่ายตามร้านค้าขององค์การฯ และนำรถเร่ออกไปจำหน่ายสินค้าราคาถูกตามแหล่งชุมชนต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร
- การกระจายสินค้าราคาถูกให้ถึงมือประชาชนผู้มีรายได้น้อย ทั้งในเมืองและชนบท (กทม. จังหวัด และอำเภอทั่วประเทศ) โดยให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ ดังนี้
 - ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด มอบหมายส่วนราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับร้านค้าขององค์กรส่วนท้องถิ่น สนับสนุนและจัดให้มีการรับสินค้าราคาถูกจากกระทรวงพาณิชย์ไปจำหน่ายตามร้านค้าของสโมสรข้าราชการ หรือร้านค้าสวัสดิการ ร้านค้าของบริษัทจังหวัด ร้านค้าสหกรณ์ และร้านค้าที่จัดตั้งโดยกลุ่มเกษตรกร กลุ่มแม่บ้าน สภาตำบล
 - การจำหน่ายสินค้าราคาถูกให้กับชุมชนแออัด
 - ให้โรงเรียนของรัฐที่ผู้ปกครองมีรายได้น้อยรับสินค้าไปขาย โดยความควบคุมของกระทรวงพาณิชย์
 - ให้ทุกจังหวัด/อำเภอ จัดตลาดนัดจำหน่ายสินค้าราคาถูกในวันเสาร์ - อาทิตย์ อย่างต่อเนื่อง โดยขอความร่วมมือจากภาคเอกชน

- ให้จังหวัดต่างๆ ขอความร่วมมือจากหอการค้าจังหวัด กรอ. จังหวัด และร้านค้าทั่วไป จำหน่ายสินค้าราคาที่เป็นธรรม
 - ให้จังหวัดต่างๆ ขอความร่วมมือจากผู้ผลิตจัดสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้มีรายได้น้อยในราคาขายส่ง
 - ให้กรมราชทัณฑ์จัดสินค้าอุปโภคที่จำเป็นจากเรือนจำทั่วประเทศ ร่วมสมทบจัดจำหน่ายทั้งในระดับจังหวัดและอำเภอ
 - ให้กรมประชาสัมพันธ์จำหน่ายอาหารราคาถูก
 - ให้จังหวัดประสานความร่วมมือกับโรงสี ตลอดจนกลุ่มเกษตรกร ธนาคารการเกษตร จัดข้าวสารราคาถูกจำหน่าย
 - ให้ทุกเทศบาลและสุขาภิบาลทั่วประเทศ จัดจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคในตลาดสดของเทศบาลและสุขาภิบาล
- มาตรการควบคุมราคาสินค้าโดยทั่วไป ไม่ให้พ่อค้าฉวยโอกาสขายสินค้าโดยไม่เป็นธรรม โดยการตรวจและดำเนินคดีใน กทม. ให้กรมการค้าภายในและตำรวจตรวจตราให้มีการขึ้นราคาสินค้า โดยไม่เป็นธรรม หากมีการฝ่าฝืนให้ดำเนินคดีโดยเด็ดขาด ส่วนจังหวัดต่างๆ ก็ดำเนินคดีเช่นเดียวกัน
- การตั้งศูนย์รับเรื่องร้องทุกข์ในเขต กทม. กำหนดสถานที่ตั้ง ณ ศาลาว่าการ กทม. มหาวิทยาลัยในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยทุกแห่ง และสถานีตำรวจนครบาลทุกแห่ง ส่วนจังหวัดต่างๆ กำหนดสถานที่ตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ตำรวจภูธรจังหวัด ตำรวจภูธรเขต หรือสถานีตำรวจภูธรทุกแห่ง และมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในจังหวัด
 - จัดหน่วยเคลื่อนที่ออกตรวจสอบราคาสินค้าตามตลาดต่างๆ ติดตามสอดส่อง กวดขัน พฤติการณ์ของพ่อค้ามิให้มีการกักตุนสินค้า และฉวยโอกาสขายสินค้าราคาแพง และควบคุม ดูแล ติดตามให้ร้านค้าติดป้ายแสดงราคาให้เรียบร้อยตามกฎหมาย
 - ให้ย้ายการจังหวัดทุกจังหวัด กองกำกับการตำรวจจังหวัดทุกจังหวัด ประสานความร่วมมือ ดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดกฎหมาย
- กำหนดมาตรการประชาสัมพันธ์ ดังนี้
- ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดสถานที่จำหน่ายสินค้าราคาถูกประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ โดยสื่อมวลชนทุกรูปแบบ

- ขอความร่วมมือให้ร้านค้าจำหน่ายสินค้าในราคาที่เป็นธรรมตามปกติ โดยประทุม กรอ. จังหวัด หอการค้า ชมรม สมาคม และร้านค้าต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนท้องถิ่น และเสียงตามสายในชุมชน
- ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมราคาสินค้า โดยประทุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และราษฎร หากพบเห็นการฉวยโอกาสโดยไม่เป็นธรรมให้แจ้งศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์ โดยด่วน

a.sp10(11).doc